

jamk

Toimintaterapeutin täydennyskoulutus

Päivi Vainio

Opinnäytetyö, AMK

Toukokuu 2023

Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma (AMK)

Vainio, Päivi

Toimintaterapeutin täydennyskoulutus

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Toukokuu 2023, 41 sivua.

Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Toimintaterapeutti on laaja-alainen terveydenhuoltoalan tutkinto, johon kuuluu terveydenhuoltolaista lähtevä täydennyskoulutusvelvoite. Täydennyskoulutus on tärkeää siksi, että työelämän vaatimukset muuttuvat nykyään nopeasti ja terveydenhuoltoalan työntekijöiden pitää siksi kehittää jatkuvasti omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan, jotta asiakkaat saavat parasta mahdollista hoitoa ja kuntoutusta. Oman osaamisen kehittäminen on osa jatkuvaa, elinikäistä oppimista, joka on myös työssä jaksamisen kannalta tärkeää.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä selvitys siitä, millaista täydennyskoulutusta toimintaterapeuteilla ja mitä muita ammatillisia koulutuksia toimintaterapeutit ovat suorittaneet. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten täydennyskoulutus on rahoitettu, mistä siitä on saatu tietoa ja mihin koulutuksiin vastaajat haluaisivat tulevaisuudessa osallistua. Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena, ja opinnäytetyön aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeen avulla.

Kyselyyn vastasi 116 toimintaterapeuttia, joista 24 % oli suorittanut ammattitutkinnon, 28 % ammatillisen perustutkinnon ja 32 % opisto/korkeakoulututkinnon toimintaterapeutin tutkinnon lisäksi. 107 vastaajaa kertoi suorittaneensa jonkin täydennyskoulutuksen ja heistä 65 % oli suorittanut arviointimenetelmäkoulutuksen. Suuri osa vastaajista oli sitä mieltä, että täydennyskoulutuksesta on ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä. Täydennyskoulutuksen rahoituksesta vastasi 43 % suurimmaksi osaksi työnantaja, 38 % vastaajista taas rahoitti koulutuksen suurimmaksi osaksi itse ja 13 % yhtä paljon sekä työnantaja että itse. Tietoa täydennyskoulutuksista vastaajat saivat eniten kollegoilta, sosiaalista mediasta sekä internetistä.

Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi myös, että täydennyskoulutusta pidettiin välttämättömänä ammatilliselle kehitymiselle ja työssä jaksamiselle. Epäkohtana mainittiin, että koulutukset ovat kalliita ja vaikka ne hyödyttävät työnantajaa ja asiakasta, niin palkkaan koulutuksella ei ole vaikutusta. Moni vastaaja toivoi myös yliopistotasoista maisterikoulutusta Suomeen sekä pelkästään toimintaterapeuteille tarkoitettua koulutusta.

Avainsanat (asiasanat)

Toimintaterapia, täydennyskoulutus, osaamisen kehittäminen, kyselytutkimus

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Vainio, Päivi

Occupational Therapist's Continuing Education

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, May 2023, 41 pages.

Degree Programme in Occupational Therapy. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Occupational therapist is a wide-ranging degree in the field of health care, which includes the continuing education obligation stemming from the Health Care Act. Continuing education is important because the demands of working life change rapidly today, and healthcare workers must therefore constantly develop their own knowledge and skills so that customers receive the best possible treatment and rehabilitation. Developing one's own competence is part of continuous, lifelong learning, which is also important in terms of coping at work.

The purpose of the thesis was to find out what kind of continuing education occupational therapists have and what other professional training occupational therapists have completed. In addition, the goal was to get information about how continuing education is financed, where information about it has been obtained and which trainings the respondents would like to participate in in the future. The thesis was implemented as a survey, and the material for the thesis was collected using the Webropol questionnaire.

116 occupational therapists responded to the survey, of which 24% had completed a professional degree, 28% a vocational basic qualification and 32% a college/university degree in addition to the occupational therapist qualification. 107 respondents said that they had completed some additional training and 6 % of them had completed evaluation method training. Most of the respondents were of the opinion that the continuing education has been useful in the work of an occupational therapist. For the financing of continuing education, 43% were mostly responsible for the employer, 38% of the respondents financed the education for the most part themselves, and 13% equally both the employer and themselves. Respondents got the most information about continuing education from colleagues, social media, and the internet.

The results of the thesis also showed that continuing education was considered necessary for professional development and coping at work. The objection was mentioned that the trainings are expensive and even though they benefit the employer and the customer, the training has no effect on the salary. Many respondents also wished for university-level master's education in Finland and education intended only for occupational therapists.

Keywords/tags (subjects)

Occupational therapy, continuing professional education, updating training, questionnaire, survey

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Teoreettinen viitekehys	4
2.1	Täydennyskoulutusvelvollisuus.....	4
2.2	Elinikäinen oppiminen.....	5
2.3	Toimintaterapeutin osaamiset.....	7
2.4	Koulutuksen rahoitus	8
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	10
4	Opinnäytetyön toteuttaminen	10
4.1	Tutkimusmenetelmä	10
4.2	Kyselylomakkeen laatiminen.....	11
4.3	Aineiston analyysi.....	13
5	Tulokset.....	14
5.1	Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien taustatiedot.....	14
5.2	Toimintaterapeuttien suorittamat muut tutkinnot	16
5.3	Toimintaterapeuttien suorittamat täydennyskoulutukset, rahoitus ja tiedonsaanti koulutuksista	18
5.4	Toimintaterapeuttien ajatuksia täydennyskoulutuksesta	27
6	Pohdinta ja johtopäätökset.....	31
6.1	Tulosten tarkastelu.....	31
6.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	32
6.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	33
	Lähteet	35
	Liitteet	37
	Liite 1. Saatekirje	37
	Liite 2. Kyselylomake	38
	Kuviot	
	Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien valmistumisajankohdat	15
	Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien työtilanne	15
	Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien työnantaja	16
	Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden yleisimmät muut tutkinnot.....	17
	Kuvio 5. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeutin suosituimmat arviointimenetelmäkoulutukset	19

Kuvio 6. Eniten mainintoja saaneet täydennyskoulutukset	20
Kuvio 7. Toivotuimmat koulutukset tulevaisuudessa annetuista vaihtoehdoista.....	22
Kuvio 8. Vastaajien itse nimeävät toivotuimmat täydennyskoulutukset	23
Kuvio 9. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien täydennyskoulutuksen rahoittaminen .	24
Kuvio 10. Kyseleen vastanneiden toimintaterapeuttien täydennyskoulutuksen rahoittaminen työnantajan mukaan	25
Kuvio 11. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien tietolähde täydennyskoulutuksista....	26
Kuvio 12. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien tietolähde täydennyskoulutuksista työnantajan mukaan	26

1 Johdanto

Toimintaterapeutin tutkinto on sosiaali- ja terveysalan alempi korkeakoulututkinto, ja tutkinnon suorittaneet saavat Valviralta oikeuden toimia laillistettuna terveydenhuollon ammattihenkilönä. Tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä (3,5 vuotta). Tutkintokoulutusta järjestetään viidessä ammattikorkeakoulussa: Arcada, Metropolia AMK, Oulun AMK, Jyväskylän AMK ja Turun AMK. Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelmissa opiskelee vuosittain noin 800 opiskelijaa. (Toimintaterapeutin koulutus 2021.)

Toimintaterapeuteilla on velvollisuus täydennyskoulutukseen ja jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä edellyttää ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Työnantajan tulee seurata terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillista kehittymistä ja luoda edellytykset sille, että terveydenhuollon ammattihenkilö voi osallistumalla tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen ylläpitää ja kehittää tietojaan ja taitojaan voidakseen harjoittaa ammattiaan turvallisesti ja asianmukaisesti.

Täydennyskoulutus liittyy myös elinikäisen oppimisen käsitteeseen. Elinikäinen oppiminen on laaja käsite, jolla tarkoitetaan ihmisen koko elämänkaaren aikaista, monelle elämänalueelle ulottuvaa oppimista. Elinikäinen oppiminen käsittää sekä formaalin, muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen, että koulutusjärjestelmän ulkopuolella olevan ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen. (Työn murros ja elinikäinen oppiminen 2018, 11.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä selvitys, millaista koulutuksen kautta hankittua osaamista toimintaterapeuteilla on varsinaisen toimintaterapeutin koulutuksen lisäksi. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää toimintaterapeuteilta, mitä täydennyskoulutuksia toimintaterapeutit ovat käyneet, mistä on ollut eniten hyötyä ammatissa toimiessa, ja kuka on maksanut koulutuksen.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Täydennyskoulutusvelvollisuus

Toimintaterapeuteilla on velvollisuus täydennyskoulutukseen ja jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994, 18 §) velvoittaa ylläpitämään ammatin vaatimia tietoja ja taitoja. Myös työnantajalla on vastuu seurata toimintaterapeuttien ammatillista kehittymistä ja mahdollistettava osallistuminen täydennyskoulutukseen.

Täydennyskoulutus on osaamisen lisäämiseen ja täydentämiseen tähtäävää koulutusta ja sen tehtävänä on ylläpitää ja kehittää ammattitaitoa. Terveydenhuollon täydennyskoulutussuosituksen (2004, 20) mukaan täydennyskoulutus jaetaan ammatilliseen täydennys- ja pätevyyskoulutukseen, työllisyyskoulutukseen sekä avoimeen korkeakouluopetukseen. Täydennyskoulutuksessa on huomioitava eri osapuolten tarpeet, ja suunniteltava se yhdessä osallistujien kanssa. Täydennyskoulutuksen suunnittelussa voidaan käyttää hyväksi henkilöstön kehityskeskusteluita, osaamiskartoituksia ja urasuunnitelmia. Täydennyskoulutuksen toteutuksessa tulisi käyttää monipuolisia opetusmenetelmiä, kuten verkko- ja etäopetusta. (Terveydenhuollon ammattihenkilöiden jatkuva ammatillinen kehittyminen ja täydennyskoulutus EU- ja EFTA-maissa 2018, 10).

Täydennyskoulutuksen tavoitteena on varmistaa työntekijän osaaminen ja kehittää ja syventää ammattitaitoa. Täydennyskoulutus voi kohdistua yksittäisen työntekijän tietotaidon kehittämiseen tai työpaikalla tarvittavan yhteisen osaamisen kehittämiseen. Täydennyskoulutus voi parantaa myös palvelun laatua, potilasturvallisuutta ja asiakastyytyväisyyttä sekä lisätä työntekijän työmotivaatiota ja työtyytyväisyyttä. (Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus 2004, 22).

Täydennyskoulutuksen merkitys korostuu terveydenhuollossa, koska hoitokäytännöt muuttuvat jatkuvasti terveystieteiden ja teknologian nopean kehityksen myötä. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen vaikuttavat myös potilaiden lisääntyvät vaatimukset sekä työelämän ja toimintaympäristön muutokset. (Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus 2004, 17).

Täydennyskoulutuksen kustannuksista vastaa Terveydenhuollon täydennyskoulutussuosituksen (2004, 34) mukaan ensisijaisesti työnantaja ja terveydenhuollon toimintayksiköiden on varattava määrärahaa täydennyskoulutukseen toiminta- ja taloussuunnitelmissaan. Terveydenhuoltoalan

ammattiliitto Tehy suosittelee, että työntekijän vuosittaisen lisä- ja täydennyskoulutuksen minimimäärä on kuusi palkallista työpäivää ja koulutuspäivien keston tulisi olla vähintään kuusi tuntia (Ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus n.d).

Aina täydennyskoulutussuosituksen noudattaminen ei ole helppoa. Täydennyskoulutuksen hankkiminen voi olla hankalaa erityisesti pienissä organisaatioissa, jossa on pienet resurssit. Resurssien puute saattaa laskea myös työntekijän koulutusmotivaatiota. Pienissä organisaatioissa koulutus voidaan hankkia yhteisesti useamman organisaation kesken ja jakaa kustannukset. Työntekijä voi osallistua koulutukseen työaikana, kun työnantaja vapauttaa työntekijän muista työtehtävistä ja huolehtii sijasjärjestelyistä. (Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus 2004, 34–35).

Terveydenhuollon täydennyskoulutussuosituksen mukaan täydennyskoulutustarjonta on runsasta, mutta joskus huonosti suunniteltua eikä se aina tue riittävästi ammatillisen osaamisen kehittämistä. Riittämätön rahoitus sekä puutteelliset osallistumismahdollisuudet hankaloittavat laadukkaan täydennyskoulutuksen toteutumista. Tutkittua tietoa täydennyskoulutuksen järjestämisestä ja vaikuttavuudesta on vähän saatavilla. (Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus 2004, 19). Täydennyskoulutussuosituksen noudattamista ei valvota riittävästi, joten se saattaa jäädä toteuttamatta. Ongelma on myös se, että säädöksiä täydennyskoulutusvelvollisuudesta löytyy muistakin laista ja asetuksista ja näissä on päällekkäisyyksiä. (Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) nykytilaa ja uudistamistarpeita koskeva selvitys 2018, 60.)

2.2 Elinikäinen oppiminen

Täydennyskoulutus liittyy myös elinikäisen oppimisen käsitteeseen. Elinikäisen oppimisen käsite on vuodelta 1960 Unescon Montrealin aikuiskoulutuskonferenssista. Tämän jälkeen oman määritelmän käsitteelle ovat tehneet myös EU, OECD ja YK. Englannin kielessä oppimiseen (learning) ja kasvatukseen ja koulutukseen (education) käsitteet yhdistyvät elinikäiseen oppimiseen (lifelong learning) käsitteeseen. Oppiminen on sekä toimintaa että toiminnan tulos. (Kohti elinikäistä oppimista 2019, 7.)

Elinikäinen oppiminen on laaja käsite, jolla tarkoitetaan ihmisen koko elämänkaaren aikaista, monelle elämänalueelle ulottuvaa oppimista. Elinikäinen oppiminen käsittää sekä formaalin, muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen, että koulutusjärjestelmän ulkopuolella olevan ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen. (Työn murros ja elinikäinen oppiminen 2018, 11.)

Perinteisesti elämänkaari on muodostunut opiskelusta, työurasta ja eläköitymisestä, mutta siitä on siirrytty tilanteeseen, jossa työuralla on jatkuvia muutoksia, jossa opiskelu ja itsensä kehittäminen sekä työskentely palkansaajana ja yrittäjänä vaihtelevat ja limittyvät toisiinsa (Kohti elinikäistä oppimista 2019, 7).

Elinikäisen oppimisen käsite on laajentunut koskemaan lasten ja nuorten lisäksi myös aikuisia. Reese (2011, 21) luettelee artikkelissaan useita syitä: suurempi palkka, ajan tasalla pysyminen, uramuutoksiin valmistautuminen, ammattitaidon kehittäminen sekä oman markkina-arvon lisääminen. Aikuisena kouluttautumisella saattaa olla suotuisa vaikutus myös talouteen, sillä koulutetut ja ammattitaitoiset työntekijät vetävät yrityksiä puoleensa. Koulutuksen on oltava ajantasaista ja reagoitava työelämän muuttuviin tarpeisiin, ja tämä on huomioitava koulutuksen kehittämisessä. (Reese 2011, 21.)

Elinikäistä oppimista voidaan tarkastella yhteiskunnan, yhteisöjen tai yksilön näkökulmasta. Näkökulman mukaan elinikäisen oppimisen hyöty tulee joko yhteiskunnalle kilpailukyvyn paranemisen myötä, yhteisölle osaavana työvoimana tai yksilölle taloudellisena menestyksenä tai työkykyyn vaikuttavana hyvinvoinnin lisääjänä. (Kohti elinikäistä oppimista 2019, 8–9.)

Työuran aikainen kouluttautuminen onnistuu, jos työntekijälle on tarjolla sisällöltään tarpeita vastaavaa koulutusta, jonka suorittaminen onnistuu joustavasti työn ohessa. Elinikäisen oppimisen tavoite onkin, että koulutus on yhteydessä työhön ja liittyy työpaikan kehittämiseen. Näin koulutus lisää sekä työntekijän osaamista että kehittää organisaatiota. Jotta tämä onnistuisi on koulutuksen järjestäjien tunnistettava, millaista osaamista työpaikoilla tarvitaan ja tuotettava niihin oikeanlaisia ratkaisuja. (Työn murros ja elinikäinen oppiminen 2018, 24.)

Tutkimuksen mukaan suurin este työntekijöiden koulutukseen osallistumiselle on vaikeus sovittaa koulutus ja työ yhteen. Työsuhteet ovat yhä useammin määrä- tai osa-aikaisia ja työn sisältö ja

työn merkitys työntekijälle vaihtelee ja siksi työtä ja koulutusta on entistä vaikeampi yhdistää. Siksi tulevaisuudessa pitää löytää ratkaisuja, joissa työntekijä voi kehittää osaamistaan joustavasti ja yksilöllähtöisesti. (Työn murros ja elinikäinen oppiminen 2018, 24.)

Työuran aikaisen koulutuksen kustannukset jakautuvat monille eri tahoille: valtio ja kunnat rahoittavat koulutusta koulutusjärjestelmän kautta, työnantajat kustantavat koulutusta henkilökunnalleen, mutta osa koulutuskustannuksista jää osallistujien maksettavaksi. Työuran aikainen koulutautuminen tapahtuu usein joko työajalla tai vapaa-ajalla ja riippuu usein siitä, miten koulutuksen aikainen toimeentulo järjestyy. (Jatkuvan oppimisen kehittäminen 2019, 21.)

Korkeakoulut tarjoavat osaamisen päivittämiseen sopivaa koulutusta. Korkeakoulujen täydennyskoulutuksen tarjonta ja osallistujamäärät ovat kuitenkin riittämättömiä suhteessa työelämässä olevien osaamisen täydennystarpeisiin, joten myös muuta koulutusta tarvitaan. Työntekijöille sopivaa täydennyskoulutusta järjestävät myös monet yksityiset yritykset. Lisäksi osaamista voidaan hankkia, missä sitä tarvitaan ja käytetään eli työpaikoilla. (Jatkuvan oppimisen kehittäminen 2019, 22–23.)

2.3 Toimintaterapeutin osaamiset

Euroopan toimintaterapian opettajien järjestö ENOTHE (The European Network of Occupational Therapy in Higher Education) on määritellyt toimintaterapeutille osaamisalueet. Näitä ovat 1. toimintaterapian tietoperusta, 2. toimintaterapiaprosessin ja ammatillisen harkinnan osaaminen, 3. ammatillinen vuorovaikutussuhde ja kumppanuus, 4. ammatillinen itsenäisyys ja vastuullisuus, 5. toimintaterapian tutkimus ja kehittäminen tieteenä ja 6. toimintaterapiapalvelun johtamisen ja edistämisen osaaminen (Tuning Project 2008, 17.)

Ensimmäinen osaamisalue on toimintaterapian teoreettisen perustan osaaminen. Tämä osaamisalue sisältää toimintaterapian peruskäsitteet sekä toiminnan ja hyvinvoinnin välisen suhteen. Tähän kuuluu myös muiden tieteenalojen tiedon soveltaminen ja toimintaterapian tarpeen perustelemisen. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

Toinen osaamisalue liittyy toimintaterapiaprosessiin ja ammatilliseen harkintaan. Osaamisalue sisältää toiminnan terapeuttisen käytön ja toiminnan analyysin ja synteessin käytön sekä yksilön että

ryhmän kanssa toimiessa. Osaamiseen kuuluu myös asiakkaiden tarpeiden mukainen soveltaminen ja mukauttaminen ja kyky arvioida kriittisesti, että toiminta ja toiminnallisuus on ovat keskeisesti toimintaterapiassa mukana. Lisäksi ympäristön mukauttaminen ja toiminnallisen oikeudenmukaisuuden edistäminen on osa tätä osaamisaluetta. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

Kolmas osaamisalue on toimintaterapeuttisen vuorovaikutussuhteen osaaminen. Tämän osaamisalue sisältää asiakaslähtöisen työskentelyn ja terapeuttisen vuorovaikutussuhteen. Toimintaterapiaprosessissa on huomioitava asiakkaiden yksilölliset erot, tavat ja tottumukset ja niiden vaikutusta toimintoihin ja osallistumiseen tulee ottaa toimintaterapiaprosessissa huomioon. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

Neljänteen osaamisalueeseen kuuluu vastuullinen toimintaterapiatyöskentely eli taito laatia, päivittää ja hyödyntää toimintaterapiaprosessiin liittyviä asiakirjoja. Lisäksi toimintaterapeutin pitää toimia ammattieettisesti ja luotettavasti sekä noudattaa lakeja, ammatillisia standardeja ja toimeksiantajan määräyksiä sekä tiedostaa omat kyvyt ja rajoitukset. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

Viides osaamisalue on toimintaterapian tutkimus- ja kehittämistyön osaaminen eli toimintaterapeutin hakea tietoa ja hyödyntää tutkimustuloksia kriittisesti. Myös tiedon välittäminen ja toiminnan kehittäminen kuuluvat tähän osaamisalueeseen. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

Kuudes osaamisalue on toimintaterapiapalvelun johtamisen ja edistämisen osaaminen. Tämä osaamisalue liittyy toimintatapojen kehittämiseen niin, että huomioidaan kustannustehokkuus ja resurssit. Toimintaterapian laatua on arvioitava jatkuvasti ja huomioitava alan kehittyminen ja siihen vaikuttavat seikat. (Occupational Therapy Competencies 2005.)

2.4 Koulutuksen rahoitus

Terveysthuollon ammattihenkilöiden lakiin perustuvasta täydennyskoulutuksen mahdollistamisesta ja rahoittamisesta vastaa työnantaja. Työpaikan koulutus suunnitelman mukainen lisä- ja täydennyskoulutus on työajalla tapahtuvaa ja näin ollen ne ovat myös palkallista. Koulutuspäivä on ei saisi olla työntekijän vapaa- tai lomapäivä. (Ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus n.d.)

Omaehtoisesta, koulutussuunnitelmaan kuulumattomasta lisä- ja täydennyskoulutuksen rahoituksesta vastaa opiskelija itse. Työntekijän kannattaa kuitenkin omaehtoisesta opiskelustakin keskustella työpaikan esimiehen kanssa, jotta koulutus voidaan huomioida esimerkiksi työnajansuunnittelussa. Työntekijän on mahdollista saada myös opintovapaata koulutuksen ajalle. Oikeus opintovapaaseen perustuu opintovapaalakiin ja sitä sovelletaan virka- ja työsuhteessa. (Opintovapaa 2021.)

Työntekijällä on oikeus saada opintovapaata enintään kaksi vuotta viiden vuoden aikana, mikäli palvelussuhde samaan työnantajaan on kestänyt yhdessä tai useammassa jaksossa vähintään vuoden. Mikäli palvelussuhde on yhdessä tai useammassa jaksossa kestänyt vähintään kolme kuukautta, opintovapaata voi saada viisi päivää. Opintovapaalla tapahtuvan opiskelun tulee tapahtua julkisen valvonnan alaisuudessa. (Opintovapaa 2021.)

Opintoja on mahdollista rahoittaa joko opintotuella tai aikuiskoulutustuella. Aikuiskoulutustukea myöntää työllisyysrahasto ja sitä on mahdollista saada omaehtoiseen opiskeluun, kun on ollut työelämässä vähintään kahdeksan vuotta ja ollut ennen opiskelun alkua nykyisen työnantajan palveluksessa vähintään vuoden. Opintojen tulee olla joko tutkintoon johtavia tai ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta ja opiskelun tulee tapahtua julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa. (Palkansaajan aikuiskoulutuksen saamisedellytykset 2020.)

Kelan maksamalla opintotuella rahoitettavien opintojen tulee olla pääsääntöisesti julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa suoritettavia. Opintojen keston tulee olla vähintään kaksi kuukautta ja olla päätoimista. Lisäksi sen tulee olla tutkintoon johtavaa tai lisäävät ammatillista kelpoisuutta. (Opintotuki 2022.)

Työttömän työnhakijan on mahdollista opiskella myös työttömyysetuudella. Omaehtoisen opiskelun tulee lisätä ammattitaitoa ja mahdollisuutta saada tai säilyttää työpaikka. Omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella, jos työnhakija on yli 25-vuotias ja ilmoittautunut TE-toimistoon työnhakijaksi ja työnhaku on voimassa. Edellytyksenä on myös, että työnhakija ei ole irtisanoutunut vain aloittaakseen omaehtoiset opinnot. (Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna 2022.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tarve selvitykselle nousee toimintaterapeuttien täydennyskoulutusvelvollisuudesta ja elinikäisestä oppimisesta. Selvityksestä on hyötyä, kun vastavalmistunut tai jo jonkin aikaa ammatissa toiminut toimintaterapeutti miettii, mitä täydennyskoulutuksia on tarjolla, mistä niistä saa tietoa ja millaista hyötyä niistä on ammatissa toimimisessa.

Opinnäytetyön aiheesta hankitaan määrällistä tietoa sähköisen kyselyn avulla. Tarkoituksena on tehdä selvitys, millaista osaamista toimintaterapeutilla on varsinaisen toimintaterapeutin koulutuksen lisäksi. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mitä muita ammatillisia tutkintoja toimintaterapeutilla on ja mitä täydennys- ja lisäkoulutuksia he ovat suorittaneet valmistumisen jälkeen. Tämän lisäksi selvitetään, mistä koulutuksista on ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä ja mitä koulutuksia toimintaterapeutit haluaisivat tulevaisuudessa suorittaa

Selvitykseen otetaan mukaan yleisimmät mainitut täydennyskoulutukset ja erityisesti ne, jotka saavat mainintoja koulutuksen tärkeydestä ja hyödyllisyydestä ajatellen toimintaterapeutin työtä. Aihe rajataan niihin koulutuksiin, jotka on mahdollista suorittaa Suomessa tai verkko-opintoina.

Opinnäytetyötä ohjaavat seuraavat kysymykset:

1. Mitä täydennyskoulutuksia toimintaterapeutti on suorittanut toimintaterapeutiksi valmistumisen jälkeen, miten koulutus on rahoitettu ja mistä on saatu tietoa koulutuksesta?
2. Mistä koulutuksista on ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä?
3. Minkä koulutuksen toimintaterapeutti haluaisi suorittaa tulevaisuudessa?
4. Minkä muun ammatillisen tutkinnon toimintaterapeutti on suorittanut ennen/jälkeen toimintaterapiaopintoja ja onko tästä ollut hyötyä toimintaterapeutin ammatissa toimimisesta?

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö tehdään kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Määrällinen tutkimusmenetelmä soveltuu tutkimuksiin, joissa halutaan kuvata asiaa yleisesti numeromuodossa,

asian määrällistä muutosta tai syy-seuraussuhteita. Tällöin tavoitteena on selittää ihmisen toimintaa numeraalisesti, teknisesti ja kausaalisesti. Kun käytetään määrällistä tutkimusmenetelmää, tutkimusaineisto on mahdollista muuttaa mitattavaan muotoon ja tarkoituksena on löytää säännön mukaisuuksia. (Vilkkä 2021, 66–67).

Määrällisellä tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeella, havainnoimalla systemaattisesti tai käyttämällä valmiita rekistereitä tai tilastoja. Tutkimuskohteiksi soveltuvat tällöin sekä ihmiset että ihmisten tuottamat kuva- ja tekstiaineistot. (Vilkkä 2021, 94).

Tavallisin aineiston keräämistapa määrällisessä tutkimuksessa on kyselylomake ja tämä aineiston keräystapa sopii hyvin suurelle, hajallaan olevalle ihmisjoukolla. Kyselylomakkeen etuna on, että vastaaja voi vastata nimettömästi, mutta haittapuoli on, että vastaajamäärä jää usein alhaiseksi. Vastauslomakkeiden palautus saattaa myös olla hidasta ja joudutaan tekemään uusintakyselyitä. (Vilkkä 2021, 94).

4.2 Kyselylomakkeen laatiminen

Kyselylomakkeen laatiminen on tärkeä vaihe kyselytutkimuksen toteuttamisessa. Tutkimus perustuu aina teoriaan ja kyselylomaketta rakentaessa täytyy pohtia, miten mitattavat asiat muotoillaan kyselylomakkeeseen. Kyselylomakkeen kysymysten tulee olla selkeitä, jotta vastaajat ymmärtävät ne samanlailla kuin tutkimuksen tekijä. Huomioitavia seikkoja ovat tutkimuskohde eli vastaajat ja heidän valmiutensa ja aikataulunsa. (Valli 2015, 26.)

Kyselytutkimuksen tärkeä osa on saatekirje (liite 1), joka kertoo vastaajalle, miksi tutkimus tehdään, kuka tutkimuksen tekee ja mihin tutkimustuloksia käytetään. Saatekirje saa vastaajan joko motivoitumaan vastaamaan tutkimukseen tai sitten hylkäämään sen. Hyvin laadittu saatekirje saa vastaajan kiinnostumaan tutkimuksesta ja vaikuttaa siten myös vastausten luotettavuuteen. (Vehkalahti 2014, 47–48).

Kyselytutkimuksen voi tehdä joko paperilomakkeilla, jotka pitää tallentaa tai sitten verkkolomakkeena, jolloin vastaukset tallentuvat suoraan sähköiseen muotoon. Verkkolomake on hyvä ratkaisu, jos vastaajilla oletetaan olevan tietokone ja verkkoyhteys käytettävissä. (Vehkalahti 2014, 48).

Hyvä kyselylomake on tiivis ja selkeä eikä liian pitkä. Jotta kyselylomakkeesta tulee onnistunut, sitä on hyvä testata etukäteen kohderyhmään kuuluvilla vastaajilla. Näin saadaan selville, onko kysymykset ymmärretty oikein ja onko lomakkeessa turhia kysymyksiä tai puutteita. (Vehkalahti 2014, 48). Ennen varsinaista kyselyä, kyselylomake (liite 2) testattiin muutamalla koevastaajalla, jotta saatiin palautetta kyselylomakkeesta ja palautteen perusteella oli mahdollista tehdä muutoksia kyselylomakkeeseen.

Hyvä kyselylomake on jaettu eri osioihin ja kysymykset on numeroitu. Ulkonäön tulee olla selkeä ja miellyttävä ja kysymysten on edettävä loogisesti. Helpot kysymykset sijoitetaan kyselylomakkeen alkuun ja loogisesti toisistaan riippuvat kysymyssarjat asetetaan peräkkäin. Opinnäytetyön kyselylomake tehtiin Webropol-ohjelmalla, joka oli yhdellä avoimella lomakkeella ja sen etuna on, että vastaaja voi vertailla omia vastauksiaan ja tämä parantaa annettujen vastausten johdonmukaisuutta. (Valli 2015, 27, 35.)

Kyselylomakkeessa voi olla sekä suljettuja kysymyksiä, joissa on sekä valmiit vastausvaihtoehdot että avoimia kysymyksiä. Suljettuihin kysymyksiin vastaaminen on yksinkertaista ja tulosten käsittely on helppoa. Valmiiden vaihtoehtojen luomiseksi tutkijalla täytyy olla mielikuva vastausvaihtoehdoista, joita vastaajat kysymyksiin tuottavat. Jotta vastaajalle löytyy aina oikea vaihtoehto, tulee yhtenä vaihtoehtona olla aina vaihtoehto ”muu, mikä?” (Heikkilä 2014, 49; Valli 2018, 113–114.)

Avoimia kysymyksiä voidaan analysoida siten, että ne luokitellaan ryhmiin siten, että kuhunkin ryhmään tulee samasisältöisiä vastauksia. Aluksia alaluokkia voi olla enemmän ja aineistoa voidaan tiivistää vähitellen yhdistämällä lähekkäin olevia luokkia. Avointen kysymysten etuna on, että vastaajan mielipide saadaan perustellusti selville, lisäksi vastauksia voidaan luokitella eri tavoin. Avointen kysymysten haittana on se, että osa vastaajista jättää vastaamatta avoimiin kysymyksiin tai vastaa niihin ylimalkaisesti. Lisäksi avointen kysymysten analysointi on työlästä ja aikaa vievää. (Valli 2015, 45–46.)

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksen perusjoukkona olivat Suomessa toimivat toimintaterapeutit. Otannan kautta perusjoukosta oli tarkoitus saada mahdollisimman kattava pienoismalli, jotta se kuvaisi mahdollisimman hyvin perusjoukkoa. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselytutkimuksella. Kyselytutkimuksella voidaan kerätä tietoa esimerkiksi ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselytutkimuksessa vastaajalle esitetään kysymyksiä mittausvälineenä toimivan kyselylomakkeen avulla. (Vehkalahti 2014, 11).

Tutkimus tehtiin verkossa täytettävällä lomakkeella ja siinä käytetään apuna Webropol-kyselyohjelmistoa. Saatekirje ja kyselylomake julkaistiin Webropol-alustalla 21.5.2022 ja samana päivänä myös Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry:n sähköpostilistan TOInetin kautta, joten se tavoitti kaikki liiton jäsenet, jotka ovat liittyneet sähköpostilistalle. Kyselytutkimus oli avoinna 21.-31.5.2022.

Opinnäytetyön kyselylomake (liite 2) sisälsi 3 osiota, joissa oli yhteensä 15 kysymystä. Kysymykset olivat sekä vaihtoehtoja antavia, avoimia kysymyksiä sekä näiden yhdistelmiä. Kyselylomakkeen 1. osiossa oli helppoja, kaikille vastaajille pakollisia kysymyksiä, joilla kartoitettiin vastaajan taustatietoja. 2. osiossa oli kysymyksiä vastaajan muista suorittamista tutkinnoista. Viimeisessä 3. osiossa oli kysymyksiä vastaajan suorittamista täydennyskoulutuksista ja lopuksi kysymys, jossa vastaaja sai kirjoittaa vapaasti mieleen tulevia ajatuksiaan toimintaterapeutin täydennyskoulutukseen liittyen. Kyselylomakkeen kysymyksistä suurin osa oli kaikille vastaajille pakollisia, kun taas osa kysymyksistä tuli vastaajalle näkyväksi vasta hänen valitsemansa vaihtoehdon jälkeen.

Kyselylomakkeen aineisto tallentui opinnäytetyön tekijän Jyväskylän ammattikorkeakoulun Webropolin hakemistoon, josta tallennettiin muistitikulle peruserä. Aineiston analyysin pohjana oli opinnäytetyön kyselylomakkeen kautta saadut vastaukset. Määrällisten kysymysten analyysi aloitettiin siirtämällä vastaukset kysymys kerrallaan Exceliin ja Excelin avulla laskettiin vastausten prosenttiosuudet ja lukumäärät. Tämän jälkeen määrällisten kysymysten vastauksista tehtiin pylväsdiagrammit. Webropolin vertailutyökalun avulla osaa vastauksista vertailtiin taustatietoihin sisältyvän työnantajan mukaisesti, mutta tilastollisia merkitsevyyksiä eroille ei laskettu vaan tuloksia tarkasteltiin vain rinnakkain pylväsdiagrammeina, joista näkyivät vastausten prosenttiosuudet.

Kyselylomakkeen laadullisten kysymysten vastaukset tallennettiin Excelin avulla taulukkoon ja analysoitiin sisältöanalyysin menetelmin. Kysymysten 9, 11 ja 15 käsittelyssä hyödynnettiin teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Laadullisten kysymyksiä vastaukset jaoteltiin aiheittain ja tiedot ryhmitettiin muodostamalla niistä luokkia, joita yhdisti saman ilmiön kuvaaminen. Osa vastauksista litteroitiin, jotta opinnäytetyön luotettavuus voitaisiin varmistaa eikä vastauksista tehtäisi tulkintaa. Sisältöanalyysia voidaan pitää kaikenlaisen laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmien pohjana. Sisältöanalyysissä käydään aineisto läpi ja luokitellen se eri teemoihin. Tämän jälkeen etsitään samankaltaisuudet ja poikkeamat ja lopuksi tehdään johtopäätökset ja tulkinnat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 91–92.)

5 Tulokset

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyökyselyn tuloksia sekä sanallisesti että kuvioiden avulla.

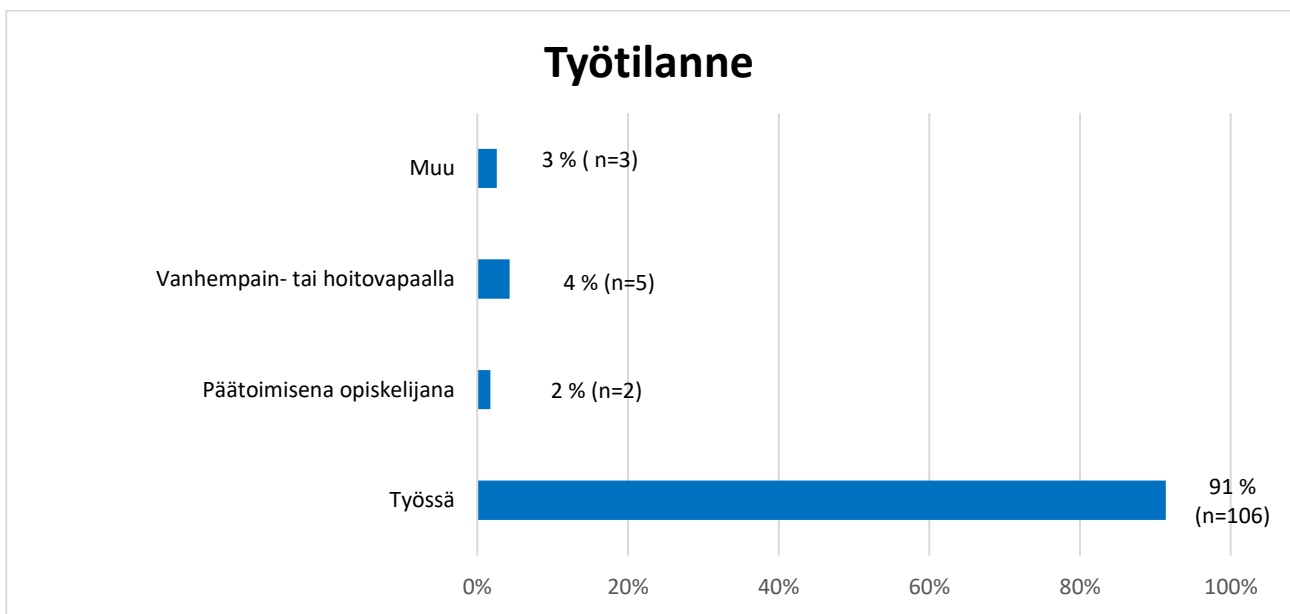
5.1 Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien taustatiedot

Opinnäytetyökyselyn ensimmäisen osan kysymykset käsittelivät vastaajien taustatietoja. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin tutkinnon tasoa ja valmistumisajankohtaa. Kyselyyn vastasi 116 toimintaterapeuttia, joista 79 %:lla (n=92) oli AMK-tutkinto ja 21 %:lla (n=24) opistoasteen tutkinto. Jos vastaajalla oli useampi toimintaterapian tutkinto, kyselyssä pyydettiin valitsemaan viimeisin suoritettu tutkinto. Kyselyyn vastaajista 21 % oli valmistunut vuosina 2018-2022 (n=24), 18 % vuosina 2012-2017 (n=21), 20 % vuosina 2005-2011 (n=23), vuosina 1995-2004 22 % (n=26) ja ennen vuotta 1995 19 % (n=22). Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien valmistumisajankohdan jakautuminen on kuvattu kuviossa yksi.

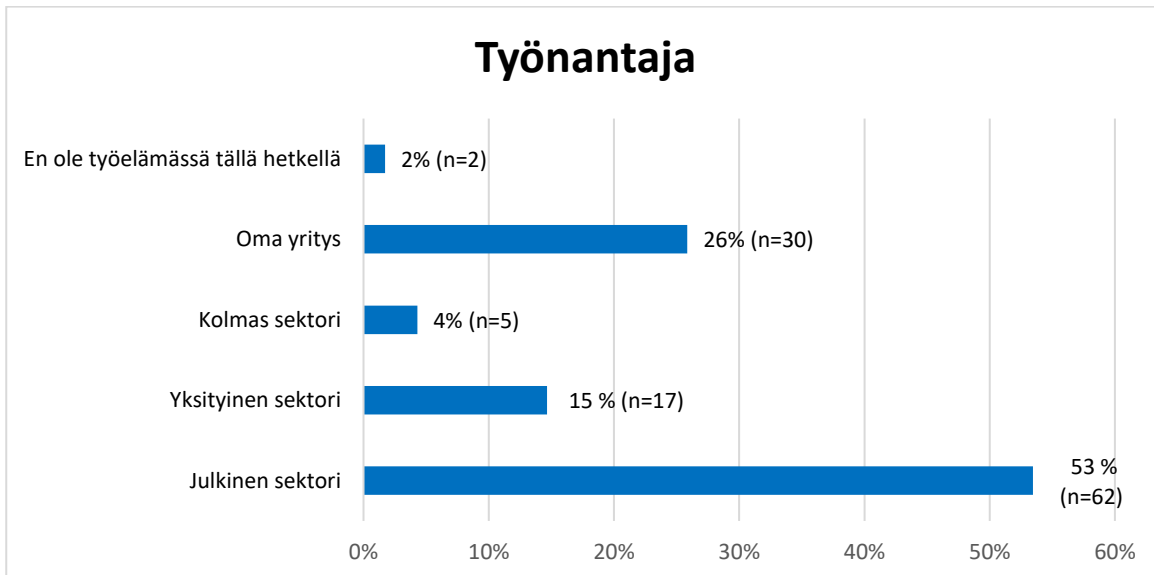
Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien valmistumisajankohdat

Kyselyn kolmannessa kysymyksessä kysyttiin vastaajien tämänhetkistä työtilannetta. Suurin osa vastaajista eli 91 % (n=106) oli tällä hetkellä työssä. Päätoimisena opiskelijana oli 2 % (n=2), vanhempain- tai hoitovapaalla 4 % (n=5). Kolme vastaajaa kertoi työtilanteensa oleva joku muu, joista 1 oli eläkkeellä, 1 osa-aikatyössä ja 1 väitöskirjatutkija. Työttömänä ei ollut yksikään vastaaja.

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien työtilanne

Tämänhetkinen työnantaja oli hieman yli puolella eli 53 % julkinen sektori (n=62). Yksityisellä sektorilla työskenteli 15 % (n=17) ja kolmannella sektorilla 4 % (n=5) vastaajista. Oma yritys oli 26 % vastaajista (n=30). Kaksi vastaajaa ei ollut tällä hetkellä työelämässä.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien työnantaja

5.2 Toimintaterapeuttien suorittamat muut tutkinnot

Kyselylomakkeen toisessa osassa kartoitettiin vastaajien muita suorittamia tutkintoja. Kysymyksissä 5–7 kysyttiin, onko toimintaterapeuteilla muita suoritettuja tutkintoja kuin toimintaterapian tutkinto. Tämän jälkeen jatkokysymyksiä kysyttiin, millaista onko muista tutkinnoista ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä ja jos on, millaista hyötyä.

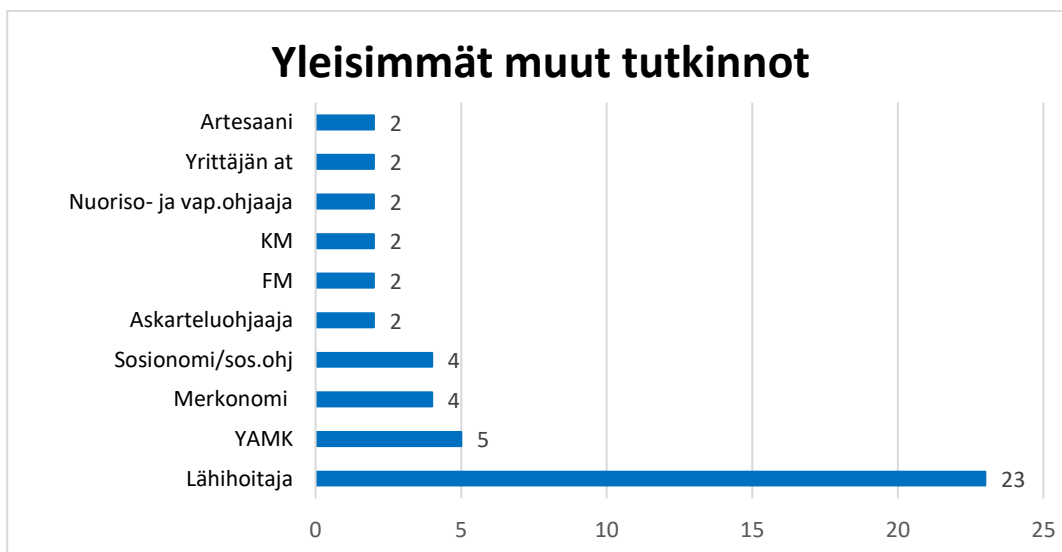
Kysymyksessä 5 kysyttiin ammattitutkinnon suorittamisesta ja kysymyksen asettelussa mainittiin esimerkkeinä koulunkäynnin ohjaajan ja hierojan ammattitutkinnot ohjamaan tutkinnon valitsemista. Näin kysyttäessä 24 % (n=28) kertoi suorittaneensa ammattitutkinnon. Mainintoja sai muun muassa yrittäjän ammattitutkinto, koulunkäynninohjaajan ammattitutkinto sekä lähiesimiestyön ammattitutkinto.

Mainintoja saivat myös ammatilliset perustutkinnot, kuten esimerkiksi lähihoitajan ja ompelijan perustutkinnot, joiden suorittamista kysyttiin vasta seuraavassa kysymyksessä. Lisäksi tässä sai mainintoja myös muutamat opisto- ja korkeakoulututkinnot.

Kysymyksessä 6 kysyttiin ammatillisen perustutkinnon suorittamisesta, ja mainittiin esimerkkeinä sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, lähihoitaja ja kasvatustieteiden ja ohjausalan perustutkinto, lastenohjaaja, jotta vastaajat tietäisivät, mitä ammatillisella perustutkinnolla tarkoitetaan. Vastaajista 28 % (n=32) kertoi näin kysyttäessä suorittaneensa ammatillisen perustutkinnon. Jatkokysymyksenä tiedusteltiin, minkä tutkinnon he olivat suorittaneet ja näistä 32 vastaajasta 24 oli koulutukseltaan lähihoitaja tai vastaava aikaisempi tutkinto kuten lastenhoitaja. Yksi vastaaja oli nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja ja yksi lastenohjaaja. Loput tähän kysymykseen vastaajista olivat artesaaneja (n=4) ja yksi vastaaja kertoi olevansa ammatillinen opettaja, joka ei ole ammatillinen perustutkinto.

Kysymyksessä 7 kysyttiin opisto/korkeakoulutasoisen tutkinnon suorittamisesta. Vastaajista 34 % (n=39) kertoi suorittaneensa tämän tasoisen tutkinnon. Näistä eniten mainintoja saivat ylempi ammattikorkeakoulututkinto YAMK (n=7), yliopiston maisteritutkinnot (n=7), psykoterapeutti (n=4), merkonomi (n=4) ja sosionomi (n=3). Harvinaisempia tutkintoja olivat erikoisparturikamppaaja, optikko, apuvälineteknikko, kuvataiteilija ja sairaanhoitaja, joita oli kaikkia 1 vastaaja.

Kysymyksistä 5-7 saaduista vastauksista on tehty yhteenveto kuvioon 4, jossa näkyvät eniten mainintoja saaneet muut tutkinnot.

Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden yleisimmät muut tutkinnot

Kysymyksessä 8 kysyttiin, onko muista suoritetuista tutkinnoista ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä. Vastaajista suurin osa eli 84 % (n=63) kertoi näin olevan. Kysymys 9 oli jatkokysymys Kyllä-vastaajille, mutta vain 7 vastaajaa kertoi, millaista hyötyä tutkinnoista on ollut. Hyödyiksi mainittiin muun muassa työkalujen saaminen terapian toteuttamiseen, työssäjaksamiseen ja työnkuvan monipuolistumiseen sekä ihmisten kohtaamiseen ja asiakaspalvelutaitoihin.

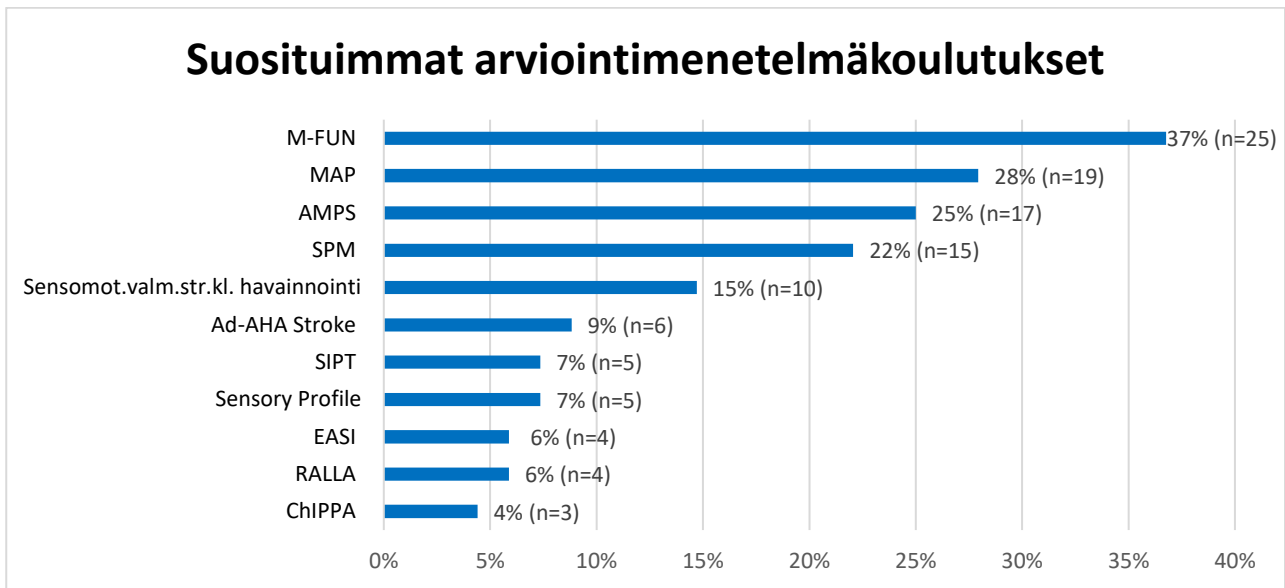
Niiden oppeja sekä työkokemusta voi hyödyntää arvioinneissa työ- ja toimintakyvyn vaatimuksista. On myös työkaluja terapian toteuttamiseen, kun omaa taitoja eri ammateista ja työtavoista.

5.3 Toimintaterapeuttien suorittamat täydennyskoulutukset, rahoitus ja tiedonsaanti koulutuksista

Kyselylomakkeen viimeisessä osassa aiheena oli vastaajien suorittamat täydennyskoulutukset sekä koulutukset, joihin vastaajat haluaisivat tulevaisuudessa osallistua. Lisäksi kysyttiin koulutuksen rahoittamisesta ja tiedonsaannista. Kysymyksessä 10 vastaajilta tiedusteltiin, mitä täydennyskoulutuksia he ovat suorittaneet toimintaterapeutiksi valmistumisen jälkeen ja tähän kysymykseen vastasi 107 vastaajaa. Annetuista vaihtoehdoista toiseksi suosituin oli arviointimenetelmäkoulutus, ja vastaajista 70 (=65 %) kertoi suorittaneensa jonkun arviointimenetelmäkoulutuksen.

Suosituin arviointimenetelmäkoulutus oli M-FUN (Miller Function & Participation Scales), jonka oli suorittanut 25 vastaajaa. Lähes yhtä suosittuja arviointimenetelmäkoulutuksia olivat MAP (Miller Assessment for Preschoolers), jonka suorittaneita oli 19 vastaajaa, AMPS (Assessment of Motor and Process Skills) n=17 ja SPM (Sensory Processing Measure) n=15.

Hieman vähemmän oli Sensomotoristen valmiuksien strukturoitu kliininen havainnointi -koulutuksen suorittajia eli tämä koulutus oli 10 vastaajalla. Alle 10 vastaajalla oli suoritettuna Ad-AHA Stroke (Adult Assisting Hand Assessment Stroke), SIPT (Sensory Integration and Praxis Test), Sensory Profile, EASI (Evaluation in Ayres Sensory Integration), RALLA ja ChIPPA (The Child Initiated Pretend Play Assessment).

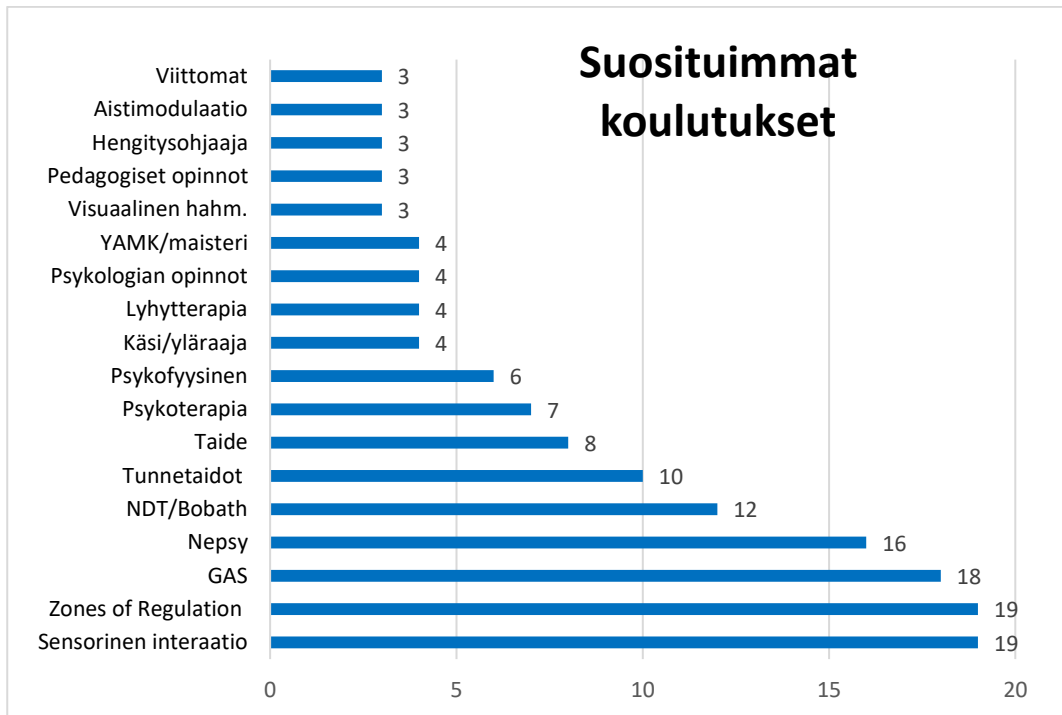

Kuvio 5. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttinen suosituimmat arviointimenetelmäkoulutukset

Muita suosittuja koulutuksia annetuista vaihtoehtoista olivat Zones of Regulation -menetelmä lapsen itsesääätelyn tukena ja GAS-menetelmä. Zones of Regulation -koulutuksen oli suorittanut 19 vastaajaa ja GAS-menetelmän 18 vastaajaa. Suhteellisesti sekä Zones of Regulation että GAS olivat suositumpia yksityisellä sektorilla työskentelevillä toimintaterapeuteilla. 12 vastaajaa kertoi suorittaneensa sensorisen integraation terapia -koulutuksen. Myös arviointimenetelmäkoulutuksissa mainittiin neljää eri sensorista koulutusta eli voi olla mahdollista, että osa vastaajista pitää saamaansa sensorista koulutusta arviointimenetelmäkoulutuksena ja osa mieltää sen muuna lisäkoulutuksena. Annetuista vastausvaihtoehtoista suosittuja olivat myös ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja, jonka mainitsi 11 vastaajaa. Myös tämä oli suositumpi yksityisellä sektorilla työskentelevillä toimintaterapeuteilla.

Suosituin vaihtoehto annetuista vastausvaihtoehtoista oli kuitenkin viimeinen kohta eli Joku muu, johon saatiin 84 vastausta. Eniten vastaajat olivat suorittaneet NDT/Bobath-koulutusta, jonka mainitsi 12 vastaajaa. 10 vastaajaa kertoi osallistuneensa tunnetaidokoulutuksiin, osa näistä mainitsi, että kyseessä oli Lasten ja nuorten tunnetaito-ohjaaja -koulutus. Erilaisia taideterapiakoulutuksia oli 8 vastaajalla. Näitä oli kuvataideterapia, musiikkiterapia, liiketerapia, tanssiterapia ja draamaterapia. Psykoterapian opintoja oli 7 vastaajalla, kuten myös Sensorisen integraation -opintoja.

5 vastaajaa kertoi suorittaneensa Neuropsykiatrinen valmentaja -koulutuksen ja 4 vastaajalla oli käden/yläraajan, lyhytterapian, psykologian ja ylemmän ammattikorkeakoulu tutkinnon tai maisterin opinnot. Harvinaisempia olivat viittomien, aistimodulaation, hengitysohjaajan, pedagogiikan ja visuaalisen hahmottamisen opinnot, joita kaikkia oli 3 vastaajalla näistä 84 vastaajasta. Alla olevassa kaaviossa on yhdistettynä suosituimmat suoritettut täydennyskoulutukset.

Kuvio 6. Eniten mainintoja saaneet täydennyskoulutukset

Kysymys 11 oli jatkokysymys niille vastaajille, jotka kertoivat edellisessä kysymyksessä, että suoritetusta täydennyskoulutuksesta oli hyötyä toimintaterapeutin työssä. Tähän kysymykseen saatiin 100 vastausta. Eniten vastauksia tuli yleisenä mainintana, että täydennyskoulutus laajentaa ja syventää omaa osaamista ja asiantuntemusta ja antaa itsevarmuutta ammatissa toimiseen.

Tukee työn tekemistä, lisää ammatillisuutta ja syventää tietoa asiakasryhmästä

Lisäkoulutukset ovat olleet antoisia ja niistä jokaisesta saa tukea työhön

Osaamista lisää, ammatillinen varmuus

Antanut varmuutta työotteeseen ja uutta tietoa työssä hyödynnettäväksi

Useampi vastaaja myös mainitsi hyödyksi, että täydennyskoulutus lisää tietoa ja ymmärrystä asiakkaan toimintakykyyn vaikuttavasta sairaudesta/vammasta/häiriöstä ja miten tämä vaikuttaa asiakkaan arkeen ja suoriutumiseen ja millaisia erityispiirteitä kyseisellä asiakasryhmällä on. Moni vastaaja kertoi myös saaneensa koulutuksesta lisätyökaluja päivittäiseen työskentelyyn ja menetelmiä, joilla asiakkaiden toimintakykyä kartoitetaan.

Olen käynyt paljon koulutuksia, joista on kaikista apua asiakkaita kohdatessa. Toimintaterapeutin työssä pitää usein tietää monesta asiasta jotakin, joten mahdollisimman monipuolinen kouluttautuminen auttaa kohtaamaan asiakkaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti

Lasten ja nuorten tunnetaito-ohjaaja -koulutuksesta on saanut paljon menetelmiä ja varmuutta auttaa asiakasta tunne- ja itsesäätelyn taidoissa

Lisännyt osaamista vastata asiakkaiden tarpeisiin

Helpompi mm. kohdata muistisairaita, asettaa tavoitteita ja toteuttaa terapiaa

Vastaajat korostivat myös näyttöön perustuvaa tietoa ja tutkimustuloksia, joita on käsitelty koulutuksessa ja näitä oma osaaminen laajenee luotettavalla tavalla. Moni piti tärkeänä myös ymmärryksen lisääntymistä moniammatillisesta työstä ja eri toimijoiden välistä verkostoitumista.

Saa menetelmiä käyttöön, jotka perustuvat tutkittuun tietoon

Vahvistanut ammatillista osaamista ja antanut näyttöön perustuvaa tietoa omaan työhön

Myös näyttöön perustuva toimintaterapia ja tutkitut menetelmät ovat tulleet tutummiksi

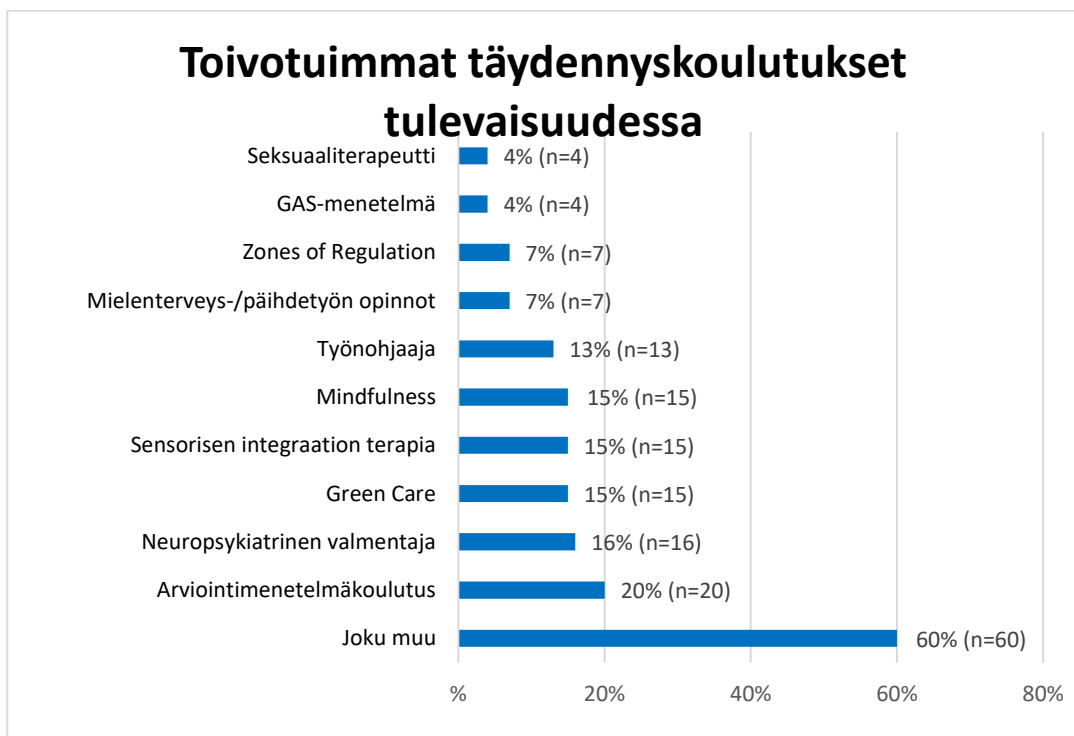

Konkreettiset menetelmät ja niihin liittyvä teorian tieto helpottavat (näyttöön perustuvan) työn tekemistä

Ymmärrys moniammatillista työtä ja tieto eri ammattikunnista on lisääntynyt

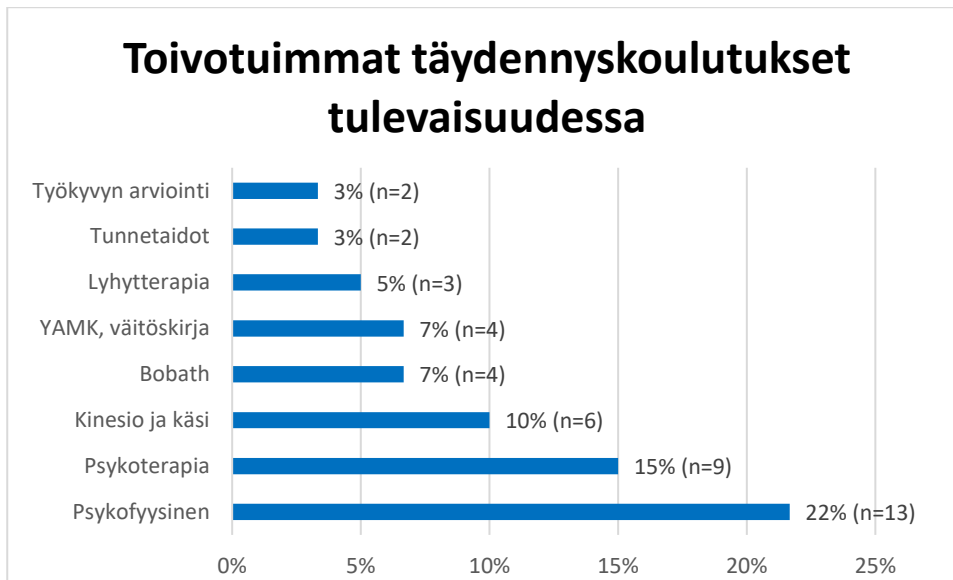
Konkreettisia vinkkejä ja näkökulmia työhön. Muiden ammattilaisten kohtaaminen ja ajatusten vaihto.

Kysymyksessä numero 12 kysyttiin, mihin koulutukseen vastaaja haluaisi tulevaisuudessa osallistua. Annetuista vaihtoehdoista toiseksi suosituin oli arviointimenetelmäkoulutus, jonka oli toivomuksena 20 vastaajalla. Näistä arviointimenetelmäkoulutuksista eniten toivottiin Assessment of Motor and Process Skills (AMPS) -koulutusta ja Sensory Processing Measure SPM -koulutusta. Muita suosittuja koulutuksia olivat Green Care (15 vastaajaa), sensorinen integraatio (15 vastaajaa), Mindfulness (15 vastaajaa) ja työnohjaaja (13 vastaajaa).

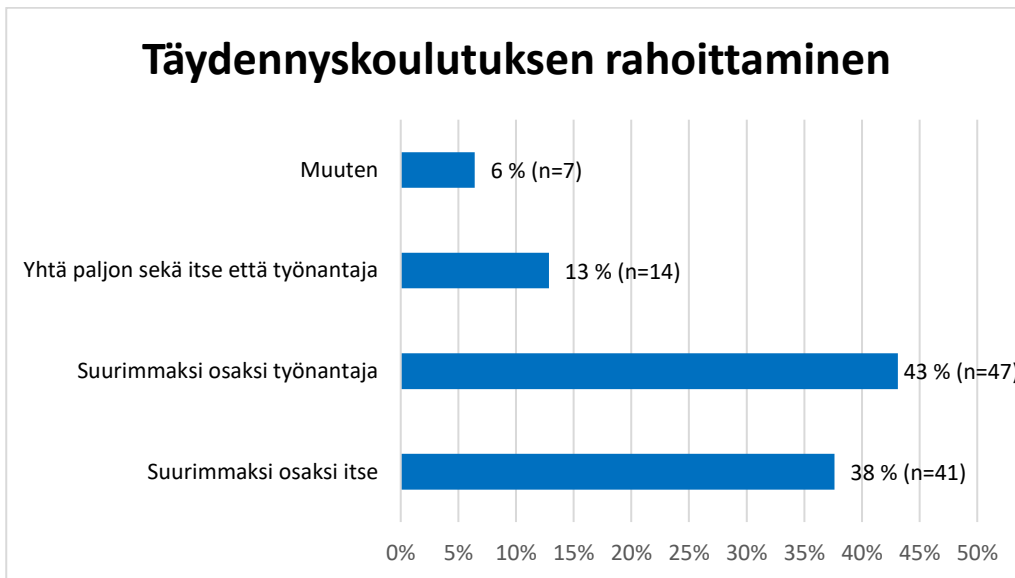
Kuvio 7. Toivotuimmat koulutukset tulevaisuudessa annetuista vaihtoehdoista

Kysymyksen suosituin vaihtoehto oli kuitenkin vastaus Joku muu, jonka valitsi 100 vastaajasta 60 % (n=60). Näistä eniten mainintoja sai psykofyysinen koulutus, jota toivoi 13 vastaajaa sekä psykoterapian koulutus, jonka haluaisi suorittaa 9 vastaajaa. Vastaajien itse nimeävät suosituimmat koulutukset on esitetty kuvissa 7.

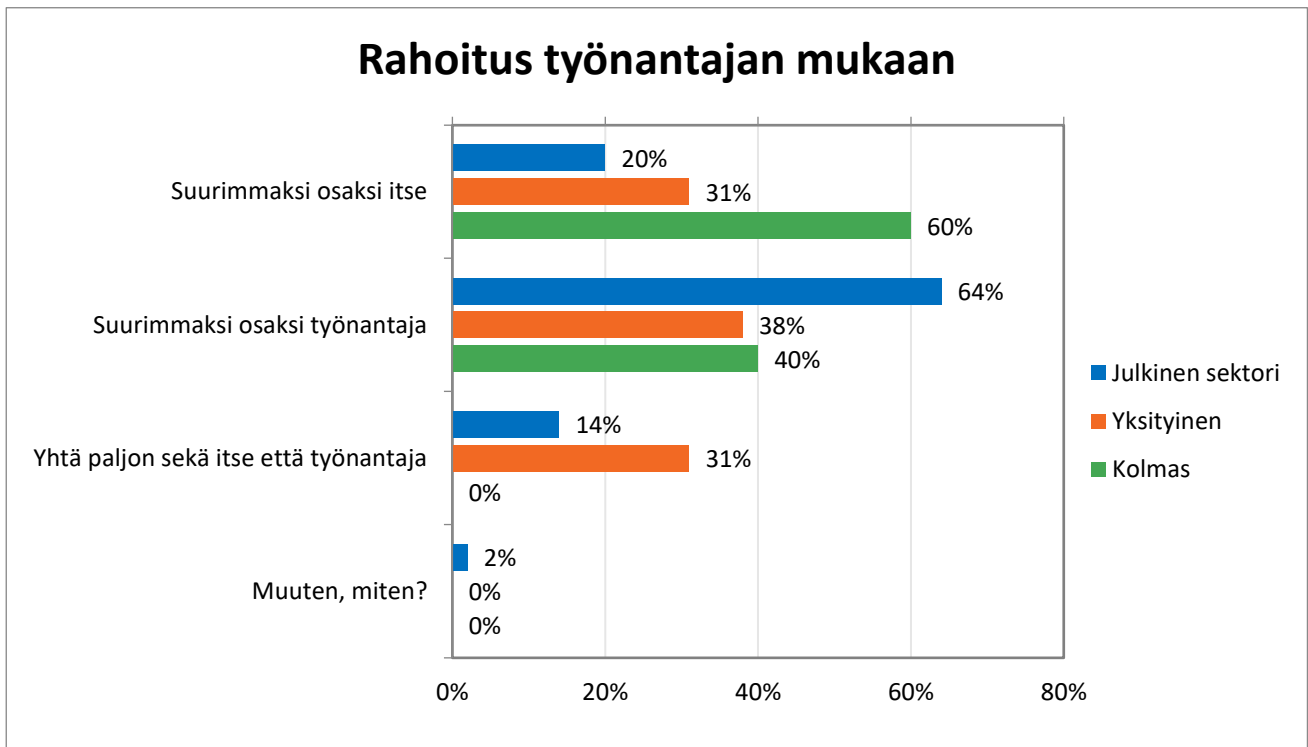
Kuvio 8. Vastaajien itse nimeävät toivotuimmat täydenniskoulutukset

Kyselyn viimeiset kysymykset koskivat täydenniskoulutuksen rahoittamisesta sekä tiedonsaantia koulutuksista. Kysymyksen koulutuksen rahoittamisesta vastasi 109 vastaajaa. Heistä täydenniskoulutuksen oli suurimmaksi osaksi rahoittanut työnantaja 43 %:lla (n=47), mutta toisaalta 38 % (n=41) vastasi, että on suurimmaksi osaksi rahoittanut koulutuksen itse.

Kuvio 9. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien täydennyskoulutuksen rahoittaminen

Työnantaja vaikuttaa rahoitukseen kuitenkin siten, että julkisella sektorilla työskentelevillä koulutuksen on rahoittanut suurimmaksi osaksi työnantaja 64 % vastaajista, kun taas yksityisellä sektorilla työnantajan rahoituksen osuus on ollut pienempi eli 38 %. Julkisella sektorin täydennyksen koulutuksen suurimmaksi osaksi itse on rahoittanut vain 20 %, kun kolmannella sektorilla työskentelevillä näin on 60 %. Yksityisellä sektorilla työskentelevillä tämä osuus on 31 %.

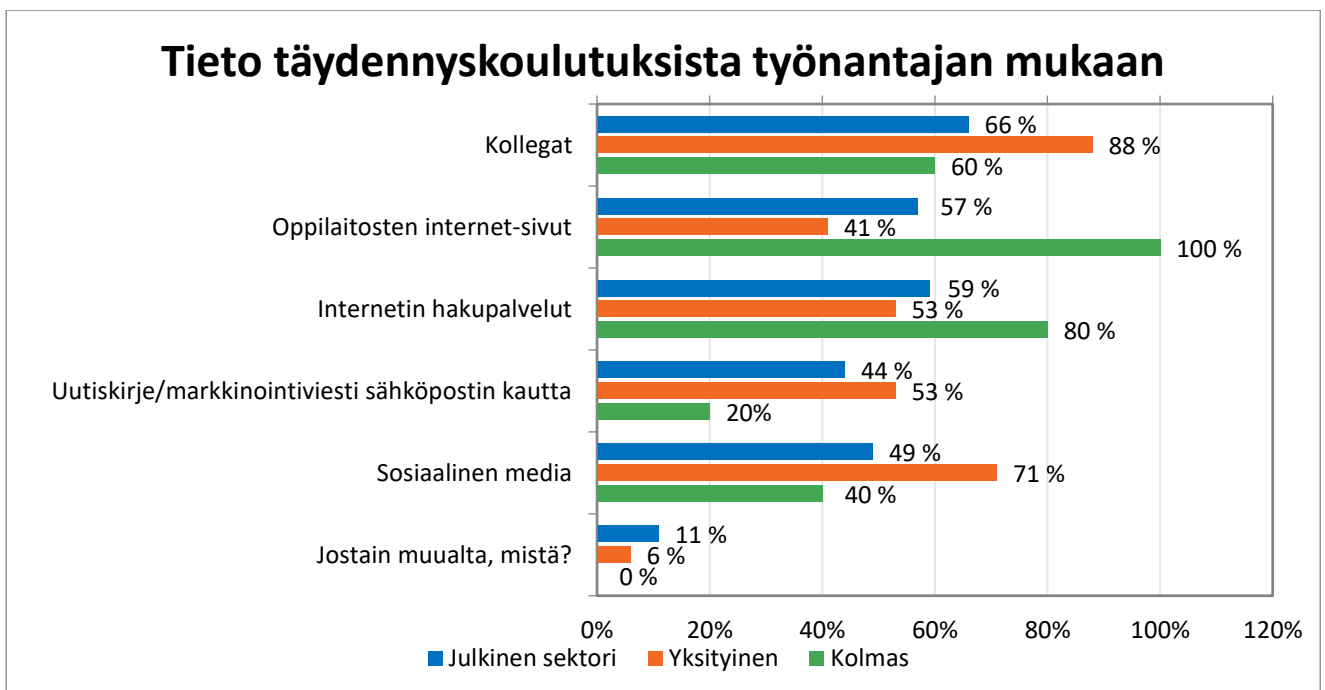

Kuvio 10. Kyseleen vastanneiden toimintaterapeuttien täydennyskoulutuksen rahoittaminen työnantajan mukaan

Kysymykseen, mistä vastaajat ovat saaneet tietoa tarjolla olevista koulutuksista, vastasi 115 vastaajaa. Kaikilla vastaajilla eli 72 %:lla (n=83) tärkein tietolähde koulutuksista on kollegat. Toiseksi eniten tietoa saadaan sosiaalisesta mediasta 57 % (n=66) ja internetin hakupalveluista 57 % (n=65) vastaajista. Vastaajan työnantaja vaikuttaa tietolähteisiin siten, että julkisella sektorilla työskentelevät saavat eniten tietoa kollegoilta ja internetin hakupalveluista. Yli puolet heistä saavat tietoa myös oppilaitosten internet-sivuilta. Yksityisellä sektorilla työskentelevät mainitsevat tärkeimmäksi tietolähteekseen kollegat ja sosiaalisen median. Kolmannen sektorin toimintaterapeuttien tieto tulee eniten oppilaitosten internet-sivuilta ja internetin hakupalveluista. Heillä kollegojen osuus on selvästi pienempi kuin yksityisellä ja julkisella sektorilla työskentelevillä. Tietoa saadaan kuitenkin kaiken kaikkiaan eri lähteistä monipuolisesti.

Kuvio 11. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien tietolähde täydennyskoulutuksista

Kuvio 12. Kyselyyn vastanneiden toimintaterapeuttien tietolähde täydennyskoulutuksista työnantajan mukaan

5.4 Toimintaterapeuttien ajatuksia täydennyskoulutuksesta

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat halutessaan esittää omia ajatuksiaan aiheeseen liittyen. Tähän kohtaan saatiin 58 vastausta. Eniten otettiin kantaa siihen, että koulutukset ovat erittäin kalliita, jos niitä joutuu maksamaan itse ilman työnantajan osallistumista kustannuksiin. Moni vastaaja totesi koulutuksen olevan välttämätöntä työssä jaksamiselle ja antavan paljon uusia ideoita ja työmahdollisuuksia, mutta jos työnantaja ei osallistu koulutuksen rahoittamiseen, niin koulutushalukkuus vähenee oleellisesti, koska toimintaterapeutin palkka nähtiin matalapalkka-alana. Yrittäjällä taas koulutukseen osallinen taas pienentää samalla summalla oman yrityksen tulosta.

Täydennyskoulutus on erittäin tarpeellista, mutta valitettavan kallista. Julkisella puolella ei tahdo saada rahaa koulutukseen ja kuitenkin se auttaa jaksamaan tässä työssä.

Toimintaterapeuteille soveltuvat täydennyskoulutukset ovat todella kalliita eivätkä ne nosta palkkaa.

Koulutukset ovat vaan monesti niin kalliita, että itsellä ei ole mahdollisuutta niitä rahoittaa.

Maksullisuus on suurehko ongelma, sillä itse maksavana näillä palkoilla jää laajemmat koulutukset käymättä. Työnantaja ei päästä kuin hyvin harkiten maksullisiin koulutuksiin. Suurempia kokonaisuuksia ei työnantajalla ole mahdollisuutta lähteä kustantamaan.

Kouluttautuminen on ihanaa, olisipa se halvempaa.

Yrittäjänä on mahdollisuus valita, mutta toisaalta koulutukset on aina omasta palkasta pois.

Useampi vastaaja myös kertoi, että olisi hyvä saada yliopistotasosta koulutusta takaisin. Tällä hetkellä tilanne Suomessa on, että toimintaterapiaa ei voi opiskella pääaineena yliopistossa. Maisteritason opintoja voi tehdä ulkomailla, mutta vastauksien perusteella moni toivoisi, että mahdollisuus olisi myös Suomessa tarjolla.

Yliopistotason koulutus olisi hyvä saada takaisin!

Yksi haaste Suomessa kuitenkin on, että varsinainen tutkimus ei "etene" ilman, että toimintaterapia olisi osa yliopistotasosta koulutusta.

Toivon, että saisimme runsaasti lisää täydennyskoulutuksia sekä mahdollisuuden toimintaterapian maisteriopintojen tekemiseen Suomessa.

Olen suorittanut yliopistossa maisterin tutkinnon toimintaterapia pääaineena ulkomailla, kun Suomessa se ei ollut mahdollista.

Jos jatkokoulutuksena olisi ollut mahdollisuus suorittaa maisteriopinnot Suomessa, pääaineena toimintaterapia, olisin varmasti lähtenyt kehittämään toimintaterapia-maailmaa.

Samoin moni kertoi havainneensa, että lisäkouluttautuminen ei vaikuta palkkaan mitenkään toisin kuin esimerkiksi fysioterapeuteilla ja sairaanhoitajilla. Vastaajat olivat sitä mieltä, että ainoa vaihtoehto saada lisää palkkaa on siirtyä esihenkilötehtäviin. Pitkä ja vaativa koulutus lisää asiantuntijuutta, josta koko työyhteisö ja asiakkaat hyötyvät ja yritys saa lisäpisteitä Kelan kilpailutuksissa, mutta palkan suuruuteen se ei toimintaterapeuteilla vastaajien mukaan vaikuta.

Fysioterapeuttien suoravastaanottokoulutuksen käyneet fysioterapeutit saavat isompaa palkkaa (300e) omassa organisaatiossani (perusterveydenhuolto). Toimintaterapeuteilla ei ole mitään koulutusta, joka katsottaisiin saman arvoiseksi eli tilanne on se, että toimintaterapeutina ei ole mahdollisuutta päästä samaan palkkaan.

Täydennyskoulutusta tulisi ehdottomasti näkyä palkassa. Tällä hetkellä julkisella puolella näin ei ole. Perusteluna, etteivät ne kuulu työnvaatimukseen toimintaterapeutina. Se on minusta sääli, että lisäkoulutuksia hankkineet joutuvat siirtymään muihin tehtäviin, jotta palkka nousisi (esim. esihenkilötyöhön). Asiantuntijuuden kasvamisesta ei palkita, vaikka juuri sen avulla/myötä työ kehittyisi eniten asiakkaiden hyödyksi.

Hoitaja täydennyskouluttautuessaan saattaa siirtyä asiantuntijahoitajaksi, jolloin palkka nousee. Toimintaterapeutti kouluttautuessaan ei saa mitään palkanlisää, vaikka pitkiäkin täydennyskoulutuksia olisi kuinka paljon.

Lisäksi vastanneet olivat sitä mieltä, että omaa, vain toimintaterapeuteille tarkoitettua koulutusta pitäisi olla enemmän ja se on välttämätöntä ammattitaidon ylläpitämiselle ja lisää myös ammatin tunnettavuutta. Vastauksissa ehdotettiin myös, että Toimintaterapeuttiliiton sivuille voisi koota tietoa eri koulutusmahdollisuuksista ja tarjolla voisi olla enemmän myös etäkoulutuksia ja eri pituisia koulutuksia.

Olisi hyvä saada toimintaterapeuteille kohdennettu koulutus, vastaava kuin työfysioterapia tms.

Olisi mahtavaa, jos olisi enemmän tarjolla täydennyskoulutusta nimenomaan toimintaterapeuteille.

Suoraan toimintaterapeuteille kohdennettuja koulutuksia on mielestäni varsin vähän. Olisi myös mahtavaa, jos jokin taho kokoaisi järjestettävät koulutukset vaikkapa tiettylle sivustolle. Hyviä koulutusmahdollisuuksia on ilmaantunut tiedustelemalla suoraan kouluttajilta räätälöidyn koulutuksen järjestämisestä esim. työyhteisölle.

Mielestäni toimintaterapeuteille saisi olla enemmän tarjolla täydennyskoulutusta ja nimenomaan toivoisin lisää täydennyskoulutusmahdollisuuksia aikuisasiakkaiden parissa työskenteleville toimintaterapeuteille.

Yleisellä tasolla toivoisin laajempia erikoistumisopintoja, esim. lapset, aikuispsykiatria nimeen omaan toimintaterapian näkökulmasta.

Täydenniskoulutuksia löytyy, mutta erikoistumisopintoja ei niinkään. Nykypäivän työelämä tarvitsisi sitä.

Toivon, että järjestetään sekä vain toimintaterapeuteille suunnattuja, mutta myös moniammatillisia koulutuksia.

Itse kaipaen vielä lisää nimenomaan toimintaterapian tutkittuja interventioita ja menetelmiä Suomeen tuotuna. Ei siis koulutuksia, jotka on suunnattu kaikille, vaan juuri meille spesifejä koulutuksia. Näyttää jo löytyy toimivista interventioista, mutta niiden käyttöön ei ole koulutuksia. Tämä tukisi näyttöön perustuvaa työskentelyä.

Toimintaterapeuttien täydenniskoulutuksissa on harmillisen usein kouluttajina muita, kuin toimintaterapeutteja (mm. psykologi, fysioterapeutti). Toivottavasti jatkossa löytyisi kouluttajia myös meidän omasta ammattiryhmästä! Näin toimintaterapian ydin pysyy selkeänä meille ammattilaisille jatkossakin.

Kaipaisin lisää juuri toimintaterapeuteille suunnattuja menetelmä koulutuksia esim. arviointimenetelmät, kuntoutusmenetelmät.

Alalta puuttuu pitkät ja pätevyyden tarjoavat, nimenomaan toimintaterapeuteille suunnatut täydenniskoulutukset. Kuntoutuksessa halutaan käytettävän näyttöön pohjautuvia menetelmiä, mutta koulutusta niihin ei ole tarjolla.

Koulutuksia voisi koota yhteen paikkaan, esim. liiton sivuille. Koulutuksista tulee tietoa ripotellen eri tietolähteistä sattumalta vastaan eri tahojen järjestämänä, joten monesti koulutukset löytää liian myöhään. Etäyhteyden mahdollisuus vähentää koulutuskustannuksia ja mahdollistaa osallistumisen matalammalla kynnyksellä.

6 Pohdinta ja johtopäätökset

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyöhön saatiin 116 toimintaterapeutiksi valmistuneen vastausta. Suurin osa vastanneista oli suorittanut tutkinnon ammattikorkeakoulussa ja vuoden 1995 jälkeen. Tuloksista päätellen toimintaterapeuttien työtilanne on hyvä, sillä 91 % vastaajista oli työelämässä. Tässä kyselyssä ei selvitetty, vastaako työ toimintaterapeutin koulutusta tai onko työ koko- vai osa-aikaista. Myös Toimintaterapialiiton mukaan työttömyys alalla on vähäistä ja lyhytkestoista (Toimintaterapeutit työelämässä 2023). Noin puolella vastaajista työnantaja oli julkinen sektori ja 15 % vastaajista työskenteli yksityisellä työnantajalla. Yrittäjien osuus vastaajissa oli melko suuri eli 26 % työskenteli omassa yrityksessä. Toimintaterapeuteista työskentelee yrittäjänä noin 10 % (Toimintaterapeutti yrittäjänä).

Kyselyn mukaan toimintaterapeuteilla on monipuolinen koulutustausta, sillä vastaajista 24 % kertoi suorittaneensa jonkin ammattitutkinnon, 28 % ammatillisen perustutkinnon ja 34 % korkeakoulututkinnon toimintaterapeutin tutkinnon lisäksi. Vastauksista voidaan päätellä, että vastaajille ei ole selvää eikä ehkä merkitystä, minkä tasoinen heidän muu kuin toimintaterapeutin tutkintonsa on. Suomen koulutusjärjestelmä on muuttunut vuosikymmenten kuluessa ja tämä voi olla eräs syy, miksi vastaajat vastasivat näihin kysymyksiin tavallaan väärin. Esimerkiksi merkonomien tutkinto oli vielä 1980-luvulla opistotason tutkinto ja nykyisin se on ammatillinen perustutkinto. Yleisin suoritettu tutkinto oli lähihoitaja, joita oli 26 vastaajaa.

Kyselyyn vastanneet toimintaterapeutit ovat täydentäneet osaamistaan valmistumisen jälkeen monipuolisesti erilaisilla koulutuksilla. Arviointi on osa toimintaterapeuttien keskeistä osaamista, ja 65 % vastaajista oli suorittanut jonkun arviointimenetelmäkoulutuksen. Arviointimenetelmäkoulutuksista yleisimmät olivat lasten arviointiin tarkoitettuja menetelmiä. Vastaajat vastasivat myös siten, että samaa koulutusta pidettiin sekä arviointimenetelmäkoulutuksena että muuna täydennyskoulutuksena. Tässä tutkimuksessa ei selviä, mistä tämä voisi johtua, mutta voi olla, että toimintaterapeutin työnkuva vaikuttaa, miten hän mieltää saamansa koulutuksen. Voi olla, että pääasiassa arviointia tekevä toimintaterapeutti mieltää saamansa koulutuksen arviointimenetelmäkoulutukseksi ja enemmän interventioihin keskittyvä toimintaterapeutti pitää saamansa koulutusta yleisempänä osaamistansa täydentävänä koulutuksena.

Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että täydennyskoulutuksesta on hyötyä ammatissa toimisessa. Hyötyinä pidettiin erityisesti sitä, että koulutus lisää ja syventää osaamista ja näin ollen antaa työkaluja auttaa asiakkaan kanssa työskentelyssä. Nämä taidot ja osaamiset ovatkin keskeisimpiä toimintaterapeutin osaamisia. On kuitenkin ymmärrettävää, että toimintaterapeutin tutkintokoulutuksessa ei mitenkään voida käydä kaikkia asiakasryhmiä ja diagnooseja yksityiskohdaisesti läpi vaan koulutus antaa yleiskuvan koko toimintaterapeutin työkentästä, jota täydennyskoulutus sitten syventää.

Tulevaisuudessa toimintaterapeutit haluaisivat osallistua moniin eri koulutuksiin. Alalla on useita erilaisia koulutuksia. Moni vastaajista piti ongelmallisena, että suuri osa koulutuksista on suunnattu muillekin kuin toimintaterapeuteille ja omaa koulutusta on vähän tarjolla. Toisaalta yleisemmät koulutukset, jotka ovat suunnattu myös muille ammattiryhmille, lisäävät verkostoitumista ja moniammatillista yhteistyötä eri ammattiryhmien välillä ja toimintaterapian osaamisalueisiin kuuluu myös muiden tieteenalojen tiedon soveltaminen. Isona ongelmana pidettiin sitä, että koulutukset ovat erittäin kalliita ja moni on joutunut kustantamaan koulutuksen itse eikä työnantaja ole osallistunut koulutuksen kuluihin, vaikka työnantaja hyötyykin koulutuksen tuloksista. Yrittäjillä ei myöskään ole muuta mahdollisuutta kuin maksaa koulutus itse, koulutus saattaa lisätä yrittäjän pisteitä kilpailutuksissa, mutta hintoja ei kuitenkaan voi nostaa täydennyskoulutuksen perusteella.

Täydennyskoulutus ei monenkaan vastaajan mielestä lisää palkkaa, jota pidettiin isona epäkohtana ja eriarvoisena verrattuna muihin ammattiryhmiin kuten hoitajiin ja fysioterapeuteihin. Tietoa koulutuksista toimintaterapeutit saavat monista eri lähteistä tasapuolisesti. Eniten tietoa saatiin kollegoilta, internetin hakupalveluista sekä sosiaalisesta mediasta. Melko tärkeä lähde oli myös oppilaitosten sivut. Koska tieto koulutuksista on hajallaan eri lähteissä, niin voisi olla hyvä ratkaisu, että tieto olisi saatavana yhdessä paikassa, josta se olisi helppo löytää.

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekemisessä pitää noudattaa tutkimusetiikkaa eli hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimusetiikka tarkoittaa yleisesti sovittuja pelisääntöjä eli tutkimuksessa käytetään eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä ja tutkimusmenetelmiä. (Vilkkä 2021, 41). Hyvän tieteellisen käytännön mukaan, tutkimuksen pitää olla rehellinen ja vilpittömä. Vilppiä on muun muassa se, että tutkimustuloksia vääristellään, keksitään tai plagioidaan. Tutkija voi olla myös piittaamaton ja toimia

harkitsemattomasti käyttäen menetelmiä, joita ei hallitse tai lähteitä, joita ei ymmärrä. (Vilka 2021, 42–43). Opinnäytetyön tiedonhankintamenetelmänä käytettiin luotettavia kirjallisia lähteitä sekä sähköistä kyselytutkimusta rajatulle vastaajajoukolle. Kyselylomaketta testattiin kahdella vastaajalla ennen sen julkaisua ja siihen tehtiin muutoksia palautteen perusteella. Useammalla testajalla olisi saatu luultavasti vielä parempi lomake.

Opinnäytetyön perusjoukkona olivat toimintaterapeutin tutkinnon suorittaneet henkilöt, koska haluttiin kartoittaa heidän ajatuksiaan aiheesta. Koska tutkimuksen aineiston kerääminen ei perustu tieteelliseen otantaan, tuloksia eivät ole yleistettävissä koskemaan koko perusjoukkoa. Kyselytutkimuksessa kysymysten tekeminen ja muotoilu vaikuttavat kyselyn onnistumiseen ja luotettavuuteen. Luotettavuuteen vaikuttaa myös kyselylomakkeen pituus ja kysymysten selkeys. (Valli 2018, 84). Opinnäytetyön kyselylomake laadittiin lyhyeksi, jotta vastaajat jaksaisivat vastata loppuun asti ja kysymykset laadittiin suurimmaksi osaksi suljetuiksi vaihtoehtoja sisältäviksi.

Verkkotutkimuksessa tulosten luotettavuus eli yleistettävyys on ongelmallista. Yleistettävyys edellyttäisi, että vastaajat ovat pienoisjoukko perusjoukosta. (Kananen 2014, 265). Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on myös huomioitava se, että verkkokyselyssä ei tiedetä, kuka kyselyyn on todellisuudessa vastannut. Opinnäytetyön luotettavuutta kuitenkin lisää se, että linkki kyselyyn julkaistiin suljetulla sähköpostilistalla, jonka jäseniksi pääsevät vain Suomen Toimintaterapeuttiliiton jäsenet.

6.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että toimintaterapeuteilla on monenlaista koulutusta. Isolla osalla on jokin muukin ammatillinen tutkinto kuin toimintaterapeutin tutkinto. Suurimmalla osalla tutkinto on joko sosiaali- tai terveydenhuoltoalalta, mutta osalla tutkinto on aivan muulta alalta. Tässä opinnäytetyössä ei selvitetty sitä, onko toinen tutkinto hankittu ennen vai jälkeen toimintaterapeutin tutkinnon. Suurin osa vastaajista kertoi, että toisista tutkinnoista on ollut hyötyä myös toimintaterapeutin työssä. Vastauksista ei kuitenkaan ilmennyt, miten toimintaterapeutit hyödyntävät näitä muita hankkimaan tutkintoja työssään toimintaterapeutina. Tulevaisuudessa olisikin mielenkiintoista selvittää, miten muita tutkintoja voi hyödyntää työssä toimintaterapeutina. Toimintaterapeutit toimivat hyvin erilaisissa tehtävissä erilaisten asiakasryhmien kanssa, ja tämä varmasti vaikuttaa siihen, miten paljon muista tutkinnoista on hyötyä ammatissa toimiessa.

Toimintaterapeutit ovat innokkaita lisäkouluttamaan, sillä vastaajista selkeä enemmistö kertoi osallistuneensa lisäkoulutukseen ja täydentäneensä koulutustaan lisäopinnoilla. Tämä onkin toimintaterapeuteilla jo laista lähtevä velvollisuus. Se, onko joku koulutus tutkintokoulutusta vai ammatillista lisäkoulutusta ei ollut tässä tutkimuksella kaikille vastaajille selvää. Myös käsitys siitä, onko joku koulutus ammatillinen perustutkinto, lisäosaamista antava ammattitutkinto, korkeakoulututkintoa vai ammatillista täydennyskoulutusta on selvästi vastaajille epäselvää. Tämä ei olekaan ihme, sillä suomalainen koulutusjärjestelmä on muuttunut vuosikymmenten aikana monin tavoin.

Toimintaterapeutit ovat epätasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden siksi, että osa joutuu itse osallistumaan täydennyskoulutuksen rahoittamiseen. Näin on erityisesti omassa yrityksessä työskentelevillä toimintaterapeuteilla. Se, kuinka paljon rahoitus vaikuttaa kiinnostukseen osallistua täydennyskoulutukseen, ei selviä tästä tutkimusta, mutta sitä voisi selvittää jatkotutkimuksella. Lisäksi toimintaterapeutit kokivat puutteena sen, että monipuolinenkaan lisäkouluttautuminen ei näy palkassa millään tavoin toisin kuin fysioterapeuteilla. Moni toivoi myös yliopistoon Suomessa maisteritason koulutuksen toimintaterapiaan. Tämä varmasti lisäisi toimintaterapian tunnettuutta ja tutkimusta, joten se olisi varmasti hyvä lisä toimintaterapeuttien koulutukseen.

Lähteet

Ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus. N.d. Tehy ry. Viitattu 28.11.2021.

<https://www.tehy.fi/fi/apua/koulutus-ja-osaaminen/ammattillinen-lisa-ja-taydennyskoulutus>.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu p. Helsinki: Edita Publishing.

Jatkuvan oppimisen kehittäminen. 2019. Työryhmän väliraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19. Viitattu 20.9.2021. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161576>.

Kohti elinikäistä oppimista. 2019. Sitra. Sitran selvityksiä 150. Viitattu 4.9.2019. <https://media.sitra.fi/2019/03/11112556/kohti-elinikaista-oppimista.pdf>.

L 559/1994. L terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Viitattu 3.9.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>.

Occupational Therapy Competencies. 2005. European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE). Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC). Viitattu 5.1.2022. http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/key_documents/SAG_OccTherapy.pdf.

Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna. 2022. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 8.3.2022. <https://www.te-palvelut.fi/tyonhakijalle/ammatinvalinta-koulutus/omaehtoinen-opiskelu>.

Opintotuki. 2022. Kansaneläkelaitos. Viitattu 8.3.2022. <https://www.kela.fi/opintotuki>.

Opintovapaa. 2021. Työsuojeluhallinto. Viitattu 9.3.2022. <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuuhde/muut-vapaat-tyosta/opintovapaa>.

Palkansaajan aikuiskoulutuksen saamisedellytykset. 2020. Työllisyysrahasto. Viitattu 8.3.2022.

<https://www.tyollisyysrahasto.fi/aikuisopiskelijan-etuudet/tuen-saamisehdot/#tuettava-koulutus>.

Reese, S. 2011. An Education for All Seasons of Life. Techniques: Connecting Education and Careers 86 (2), 20–23. Viitattu 13.11.2021. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest databases and e-book collections.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) nykytilaa ja uudistamistarpeita koskeva selvitys. 2018. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2/2018. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 30.11.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160729/STM_02_raportti_Terveysministeriön_ammattihenkilöt.pdf.

Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus. 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:3. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 17.9.2021. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74124/Opp200403.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Toimintaterapeutin koulutus. 2021. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 3.9.2021.
<https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapeutti/>.

Toimintaterapeutin koulutus. 2023. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 17.4.2023.
<https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapeutti/>.

Toimintaterapeutti yrittäjänä. 2023. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 2.5.2023.
<https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapeutti/>.

Tuning Project. 2008. Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Occupational Therapy. Tuning Educational Structures in Europe. Viitattu 10.1.2022.
https://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/Publications/OCCUPATIONAL_THERAPY_FOR_WEBSITE.pdf.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työn murros ja elinikäinen oppiminen. 2018. Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävän työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8. Viitattu 10.9.2021.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160556/okm08.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu p. Jyväskylä: PS-Kustannus. Viitattu 30.4.2022. <https://janet.finna.fi>, Ellibslibrary.

Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5.p. Jyväskylä: PS-Kustannus. Viitattu 24.9.2021. <https://janet.finna.fi>, Ellibslibrary.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. p. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei toimintaterapeutti!

Olen Päivi Vainio, toimintaterapeuttiopiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kartoittaa, millaisia osaamista toimintaterapeuteilla on.

Kyselytutkimuksen avulla pyrin selvittämään

- Mitä täydennyskoulutuksia toimintaterapeutti on suorittanut toimintaterapeutiksi valmistumisen jälkeen?
- Miten toimintaterapeutti on pystynyt hyödyntämään täydennyskoulutusta työssään
- Minkä koulutuksen toimintaterapeutti haluaisi suorittaa tulevaisuudessa?
- Minkä muun ammatillisen tutkinnon toimintaterapeutti on suorittanut ennen/jälkeen toimintaterapiaopintoja?

Kysely on avoinna 21.5.-31.5.2022. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi ja aikaa menee noin 10 minuuttia. Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksesi aineiston hyödyntämiseen opinnäytetyössä. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja se hävitään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa keväällä 2022.

Kysely aukeaa alla olevasta linkistä.

Kiitos jo etukäteen ajastasi ja avustasi!

Ystävällisin terveisin

Päivi Vainio

N3948@student.jamk.fi

Liite 2. Kyselylomake

TAUSTATIEDOT

1. Milloin olet valmistunut toimintaterapeutiksi?

2018–2022

2012–2017

2005–2011

1995–2004

ennen vuotta 1995

2. Minkä tasoinen toimintaterapian tutkinto sinulla on? (Jos sinulla on useampi, valitse se, joka on viimeisin)

Opistoasteen tutkinto

AMK-tutkinto

3. Tämänhetkinen työtilanne

Työssä

Työtön

Päätoimisena opiskelijana

Vanhempainvapaalla/hoitovapaalla

Muu, mikä?

4. Tämänhetkinen työnantaja

Julkinen sektori

Yksityinen sektori

Kolmas sektori

Oma yritys

En ole työelämässä tällä hetkellä

MUUT TUTKINNOT

5. Oletko suorittanut jonkun ammattitutkinnon (esim. koulunkäynninohjaajan ammattitutkinto, hierojan ammattitutkinto)?

Kyllä

Minkä tutkinnon

En

6. Oletko suorittanut jonkun ammatillisen perustutkinnon (esim. sosiaali- ja terveysalan perustutkinto: lähihoitaja, kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto: lastenohjaaja)?

Kyllä

Minkä tutkinnon

En

7. Oletko suorittanut jonkun muun opisto/korkeakoulutasoisen tutkinnon kuin toimintaterapeutin tutkinto?

Kyllä

Minkä tutkinnon

En

8. Onko suorittamistasi muista tutkinnoista ollut hyötyä toimintaterapeutin työssä?

Kyllä

Ei

9. Kerro lyhyesti, millaista hyötyä muista suorittamistasi tutkinnoista on ollut toimintaterapeutin työssäsi

TÄYDENNYSKOULUTUKSET

10. Mitä täydennys- ja lisäkoulutuksia olet suorittanut toimintaterapeutiksi valmistumisen jälkeen?

Arviointimenetelmäkoulutus, mikä?
GAS-menetelmä
Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja
Seksuaaliterapeutti
Mielenterveys-/päihdetyön opinnot
Green Care
Zones of Regulation -menetelmä lapsen itsesäätelyn tukena
Sensorisen integraation terapia
Mindfulness
Työnohjaaja
Joku muu, mikä?

11. Millaista hyötyä suorittamastasi täydenniskoulutuksesta on ollut toimintaterapeutin työssäsi?

12. Mitä täydennys- ja lisäkoulutuksia haluaisit tulevaisuudessa suorittaa?

Arviointimenetelmäkoulutus, mikä?
GAS-menetelmä
Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja
Seksuaaliterapeutti
Mielenterveys-/päihdetyön opinnot
Green Care
Zones of Regulation -menetelmä lapsen itsesäätelyn tukena
Sensorisen integraation terapia
Mindfulness
Työnohjaaja
Joku muu, mikä?

13. Miten olet rahoittanut täydennys- ja lisäkoulutuksen?

Suurimmaksi osaksi itse

Suurimmaksi osaksi työnantaja

Yhtä paljon sekä itse että työnantaja

Muuten, miten?

14. Mistä saat tietoa täydennys- ja lisäkoulutuksista?

Kollegat

Oppilaitosten internet-sivut

Internetin hakupalvelut

Uutiskirje/markkinointiviesti sähköpostin kautta

Sosiaalinen media

Jostain muualta, mistä?

15. Lopuksi

Onko sinulla vielä jotain ajatuksia toimintaterapeutin täydennyskoulutuksista? Voit kirjoittaa niistä vielä tähän: